

POSTANOWIENIE

Dnia 28 lutego 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba

w sprawie z wniosku W. S.
przy uczestnictwie F. S. i A. P.
o zmianę postanowienia o stwierdzenie nabycia spadku,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 28 lutego 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawcy
od postanowienia Sądu Okręgowego w O.
z dnia 8 maja 2019 r., sygn. akt IX Ca (...),

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) zasądza od wnioskodawcy W. S. na rzecz uczestniczki A. P. kwotę 360 (trzysta sześćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego,**
- 3) oddala wniosek adwokat A. Ś. o zasądzenie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej wnioskodawcy z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 8 maja 2019 r. Sąd Okręgowy w O. orzekając na skutek apelacji uczestniczki A. P. , zmienił postanowienie Sądu Rejonowego w O. z dnia 14 czerwca 2013 r., w ten sposób, że oddalił wniosek W. S. o zmianę

postanowienia Sądu Rejonowego w O. z dnia 12 maja 2000 r. o stwierdzeniu nabycia spadku po jego ojcu K. S. na podstawie ustawy (INs (...)) i stwierdzenie, że spadek po nim na podstawie testamentu własnoręcznego nabyła w całości F. S.. Przyczyną uwzględnienia apelacji było stwierdzenie, w oparciu o uzupełniające postępowanie dowodowe przeprowadzone w postępowaniu apelacyjnym, że przedstawiony przez wnioskodawcę maszynopis testamentu został sfałszowany, co dowodzi niewiarygodności dowodów mających wykazywać, że istniał własnoręczny testament spadkodawcy, który zaginął.

Orzeczenie to zostało zaskarżone skargą kasacyjną przez wnioskodawcę. Wnosząc o przyjęcie skargi do rozpoznania wskazał, że jest ona oczywiście uzasadniona ponieważ z ujawnionych w toku postępowania okoliczności faktycznych wynika, że w obrocie prawnym funkcjonuje orzeczenie sądu stwierdzające, że spadek dziedziczą osoby, które nie są spadkobiercami, a osoba będąca spadkobiercą dziedziczy obecnie w zaniżonym udziale.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną uczestniczka wniosła o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek

o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) należy rozumieć sytuację, w której skarga jest uzasadniona w sposób ewidentny, wskazując na rażące i poważne uchybienia zaskarżonego orzeczenia, które są możliwe do stwierdzenia bez konieczności prowadzenia bardziej złożonych rozumowań. Jedynie w takim wypadku możliwa jest kontrola prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji w postępowaniu kasacyjnym. Obciążenie go oczywistą i istotną wadą wskazuje, że usunięcie tego orzeczenia z obrotu leży w interesie publicznym - a tym samym, że może dojść do realizacji celu skargi kasacyjnej, jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia (tak np. Sąd Najwyższy w postanowieniach z dnia 10 kwietnia 2013 r., III CSK 67/13, niepubl. i z dnia 29 września 2017 r., V CSK 162/17, niepubl.).

Sytuacja taka w badanej sprawie nie wystąpiła. Skarżący odniósł tę przyczynę kasacyjną do zarzutów naruszenia prawa materialnego i procesowego ujętych w ramach podstaw skargi kasacyjnej, ale w lakonicznym uzasadnieniu wniosku brak jest takich argumentów, które wskazywałyby na rażące naruszenie prawa w ustalonym przez Sąd drugiej instancji i wiążącym Sąd Najwyższy stanie faktycznym. Przede wszystkim jednak skarżący nie uwzględnił, że w postępowaniu kasacyjnym niedopuszczalne jest kwestionowanie podstawy faktycznej zaskarżonego orzeczenia, ani przeprowadzonej przez Sąd *meriti* oceny dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c. i 398¹³ § 2 k.p.c.). Skarżący zasady tej nie respektuje, czyniąc zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. podstawą skargi oraz upatrując oczywistej zasadności skargi w błędnej ocenie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, która doprowadziła Sąd drugiej instancji do wniosku, że nie istnieją przekonujące dowody wskazujące na istnienie ważnego testamentu spadkodawcy. O oczywistej zasadności skargi nie przekonuje pozostawienie w obrocie prawnym postanowienia Sądu Rejonowego w O. z dnia 12 maja 2000 r. (I Ns (...)), skoro w świetle dowodów przeprowadzonych w sprawie, których ocena usuwa się spod kontroli Sądu Najwyższego, nie było racjonalnych podstaw do przyjęcia, że spadkodawca pozostawił własnoręczny testament, a kluczowy dowód, który miał o tym przekonywać (maszynopis testamentu) został sfalszowany.

W konsekwencji analiza wniosku, na tle podstaw skargi oraz motywów zaskarżonego orzeczenia, z uwzględnieniem związania Sądu Najwyższego podstawą faktyczną zaskarżonego rozstrzygnięcia, nie prowadzi do oceny, że stanowi ono rezultat jaskrawych błędów w podejmowanych działaniach procesowych czy wykładni prawa.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 520 § 3 w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. oraz § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 6 pkt 2 rozporządzenia Ministerstwa Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. poz. 1800, ze zm.).

Wniosek o zasądzenie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej podlegał oddaleniu wobec braku wymaganego przez § 3 rozporządzenia z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (jedn. tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 18) oświadczenia, że koszty te nie zostały opłacone ani w całości ani w części. W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że brak takiego oświadczenia wywołuje skutki materialnoprawne polegające na utracie prawa do wynagrodzenia (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 września 2011 r., III SPP 27/11, niepubl.).